Nr. 2. Kwiecień 1927 r. I Rok

BIULETYN
POLSKIEJ IZBY HANDLOWEJ
DLA
BLISKIEGO WSCHODU

TREŚĆ:

1. Konwencja handlowa polsko-perska
2. Eksponaty, wycieczki z krajów B. W. na Targ Poznański
3. Ku uwadze udających się do Persji
4. Handel zagraniczny Egiptu
5. Irak (Mezopotamja). Praktyczne wskazówki
6. Kronika: Turcja, Persja, Cypr. Palestyna, Syrja, Egipt. Sudan, Maskat
7. Rynki towarowe. Frachty. Giełdy pieniężne

POLSKA IZBA HANDLOWA
DLA BLISKIEGO WSCHODU

WARSZAWA
ALEJE UJAZDOWSKIE 39
TEL. 412-78

CENA NUMERU ZŁ. 1.50 :-: WARUNKI PRENUMERATY: 6 MIESIĘCY ZŁ. 8, 1 ROK ZŁ. 15

CENY OGŁOSZEŃ	
II i III str. okładki	120,— zł
1/2 strony	65,— „
1/4 strony	35,— „
PRENUMERATA WYNOSI	
Rocznie	15,- zł
Półrocznie	8.— „
Cena numeru pojedyńczego	1,50 „

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI:

POLSKA IZBA HANDLOWA dla BLISKIEGO WSCHODU

Tel. 412-78. Adr. telegr. „Izbli" WARSZAWA Al. Ujazdowska Nr. 39

POLSKA IZBA HANDLOWA DLA BLISKIEGO WSCHODU

W WARSZAWIE.

RADA IZBY:

Prezes Rady ADAM hr. SOBAŃSKI, prezes i członek wielu stowarzyszeń ekonom. i spół., obywatel ziemski — Warszawa, Aleje Ujazdowskie 17.

v. prezes ZYGMUNT KILTYNOWICZ, przemysłowiec, v. prezes Stowarzyszenia Kupców Polskich w Warszawie i t. d.—Warszawa, ulica Smolna 15.

v. prezes inż. dr. KRYSTYN RAWITA hr. OSTROWSKI, Prezes Związku Przemysłu konfekcyjnego w Polsce, Członek Rady Centralnego Związku Przem., Górnictwa, Handlu i Finansów — Warszawa, Aleja Róż 10.

CZŁONKOWIE:

inż. JERZY IWANOWSKI, Prezes Zarządu T. A. „Poręba", Naczelny Dyrektor Stow. Mechaników Pol. z Ameryki — Warszawa, Marszałkowska 46.

inż. STEFAN PRZANOWSKI, Naczelny Dyrektor „Norblin, B-cia Buch i Werner" S. A. Członek Rady Banku Polskiego i t. d. — Warszawa, Żelazna 51.

dr. LEOPOLD STARZEWSKI, Dyrektor Zachodnio-Polskiego Zjedn. Spirytusowego w Poznaniu, Członek Rady Banku Zjedn. Ziem Polskich, członek Rady T. A. „Borkowski", i t. d. — Warszawa, Moniuszki 6.

inż. STANISŁAW SURZYCKI, Prezes Zwiąku Hut Żelaznych w Polsce, Naczelny Dyrektor Starachowickich Zakładów Hutniczo-Górniczych S. A. i t. d. — Warszawa, Warecka 15.

inż. WITOLD WIERZEJSKI, Naczelny Dyrektor Zjednoczenia Polskich Fabryk Maszyn i Narzędzi Rolniczych S. A. i t. d. — Warszawa, Moniuszki 12.

WITOLD WIELOGŁOWSKI, dyr. kierownik działu sprzedaży „Herzfeld i Victorius" T. A. w Grudziądzu — Grudziądz.

JAN ZAGLENICZNY, v. prezes Naczelnej Rady Przemysłu Cukrowniczego w Polsce i t. d. — Warszawa, ul. Sewerynów 5.

Dyrektor Izby inż. Piotr Lisowski, Warszawa, ulica Górnośląska nr. 18.

NR. 2 KWIECIEN 1927 R. ROK I

BIULETYN POLSKIEJ IZBY HANDLOWEJ DLA BLISKIEGO WSCHODU

POLSKA I BLISKI WSCHÓD.

KONWENCJA HANDLOWA POLSKO-PERSKA.

Podpisanie w dniu 19 marca b.r. równocześnie z traktatem przyjaźni konwencji handlowej polsko-perskiej zakończyło długi okres rokowań, rozpoczętych w 1925 r. w Warszawie i ostatecznie doprowadzonych do końca w Teheranie.

Ponieważ Polska opiera swe stosunki z państwami azjatyckiemi na antykapitulacyjnych zasadach zupełnej równości i wzajemności, zasady te przyświecały również zawarciu obu wspomnianych umów.

Konwencja handlowa stwierdza zupełnie wyraźnie te intencje we wstępie, który z naciskiem zaznacza, że obie strony pragną rozwoju stosunków gospodarczych w warunkach zupełnej równości i wzajemności. Konwencja ta została oparta na klauzuli największego uprzywilejowania i w tym duchu omawia sprawy przywozu, wywozu handlowego towarów, pochodzących z obszaru celnego obu stron, zapewniając im traktowanie na zasadzie największego uprzywilejowania w zakresie wszelkich opłat celnych, tranzytowych i składowych. Wymiana handlowa między obu stronami nie będzie podlegała żadnym ograniczeniom, z wyjątkiem zarządzeń, które dana strona zmuszona byłaby podjąć z uwagi na bezpieczeństwo państwa, względy zdrowotne, aprowizacyjne, czy też wreszcie ze względu na ograniczenia, wynikające z istnienia monopolów państwowych. Obok tych postanowień istnieją w konwencji klauzule, dotyczące wjazdu, pobytu i osiedlenia obywateli obu stron, którzy mają zapewnioną całkowitą pod tym względem swobodę w ramach istniejących praw wewnętrznych. W zakresie wykonywania swego zawodu, czy prowadzenia handlu, obywatele strony przeciwnej zostali zrównani w prawach z obywatelami miejscowymi, tak samo zresztą jak i w obliczu trybunałów sądowych. Co do nabywania dóbr ruchomych i nieruchomych, podlegają oni prawom miejscowym z zastrzeżeniem wzajemności. Istnieje wreszcie odrębna klauzula, omawiająca warunki powstawania spółek na terytorjum drugiej strony i ich działalności.

Jak widać z powyższego, konwencja handlowa polsko-perska jest połączeniem zasady największego uprzywilejowania w dziedzinie handlu z zasadą zrównania w prawach z obywatelami miejscowymi w zakresie uprawnień osobowych, przyczem w pewnych wypadkach uprawnienia te ogranicza klauzula wzajemności.

Ulegalizowanie zasad współżycia gospodarczego oddziaływa niewątpliwie jako bodziec dla stron obu. Rozwój stosunków gospodarczych między Polską a Persją zapowiada się jak najlepiej. Prasa polska niejednokrotnie już omawiała fakt bardzo wybitnego udziału Polski w handlu zewnętrznym Persji w czasach przedwojennych przy pośrednictwie rosyjskiem; wiadomo wszystkim, że artykuły i produkty polskie są znane i cenione na rynku perskim. Natomiast opinja publiczna mniej jest poinformowana o postępach, jakie w ostatnich

miesiącach czynią stosunki handlowe pol=sko=perskie. Przemysł włókienniczy łódzki i bielski odnowił dawne, względnie zaczyna nawiązywać nowe stosunki na rynku per=skim, toruje drogę przemysł metalurgiczny, powraca do Persji polskie szkło i galan=terja, tym razem już pod imieniem pol=skiem, nie zaś pod etykietą rosyjską; po=wracają wreszcie platery, witane radośnie przez Persów, cenione są bowiem wyżej od krajowych wyrobów ze srebra. Powstała w Teheranie spółka polsko=perska: „Lechi=stan=i=Iran", która w ciągu swej 6=miesięcz=nej działalności wywiozła z Polski dziesię=ciokrotnie więcej, niż wynosił cały eksport polski w 1925 r. Nawet sprawy transpor=towe zaczynają się mniej więcej układać zadawalająco. Tak więc przed współpracą gospodarczą polsko=perską przyszłość stoi otworem.

Dr. Jan Grzymała=Grabowiecki.

EKSPONATY i WYCIECZKI z KRAJÓW BLISKIEGO WSCHODU NA TARGI POZNAŃSKIE.

Izba Handlowa w Stambule (Konstan=tynopolu) wysłała swe eksponaty na Mię=dzynarodowe Targi w Poznaniu. Kierowni=kiem działu tureckiego będzie Dżełał Essad bey przy pomocy p. Godymirskiego, urzęd=nika Poselstwa polskiego w Stambule.

Poselstwo R. P. w Teheranie komuni=kuje, że rozwinęło na terenie Persji inten=sywną działalność propagandową w kierun=ku zapewnienia udziału przedstawicieli per=skiego świata kupieckiego w Targu w Po=znaniu. Skutkiem powyższej działalności było ukazanie się w miejscowej prasie sze=regu komunikatów, wyczerpująco ilustru=jących znaczenie Targu Poznańskiego. Równocześnie kierownik Sekcji Handlowej w Perskim Ministerstwie Robót Publicz=nych, Handlu i Rolnictwa interwenjował u rządu w celu uzyskania subsydjum na organizację wycieczki.

Dowodem zainteresowania się miejsco=wych sfer Targiem są liczne napływające do Poselstwa zapytania odnośnie szcze=gółów urządzenia Targu.

Pewną jednak przeszkodą w udziale Persji w tegorocznym Targu w Poznaniu są przypadające na początek kwietnia święta szyickie.

Delegatem rządu perskiego na Targ Poznański jest radca handlowy perski w Moskwie.

Powrót p. J. Potockiego z Afganistanu.

Powrócił z Afganistanu p. hr. J. Poto=cki, radca M. Sp. Z. W następnym numerze Biuletynu podamy interesujące dane co do położenia gospodarczego Afganistanu, na podstawie materjałów, zebranych przez p. Potockiego na miejscu.

Powrót p. P. Lisowskiego.

Powrócił do Warszawy p. P. Lisowski, Dyrektor Polskiej Izby Handlowej dla Bliskiego Wschodu, z podróży odbytej w kwietniu r. b. celem zapoznania się z ryn=kami krajów Bliskiego Wschodu. P. Liso=wski zwiedził Turcję, Grecję, Syrję i Egipt.

W następnych numerach naszego Biu=letynu podamy szereg artykułów p. Liso=wskiego, poświęconych położeniu gospo=darczemu krajów powyższych oraz możli=wościom nawiązania z niemi przez polski handel i przemysł bliższych stosunków.

KU UWADZE OSÓB UDAJĄCYCH SIĘ DO PERSJI CELEM NAWIĄZANIA STOSUNKÓW HANDLOWYCH.

Poselstwo Rzeczypospolitej w Tehera=nie zwraca uwagę na fakt, że perskie ku=piectwo, nie znając jeszcze przebywających od niedawna w Persji lub przyjeżdżających do Persji polskich kupców względnie re=prezentantów polskich firm, żąda przy za=wieraniu z wspomnianemi osobami umów handlowych poświadczenia Poselstwa, że dane osoby są rzeczywiście reprezentan=tami polskich firm oraz, że są upoważnione do przyjmowania zamówień i zadatków w imieniu firm polskich.

Chcąc zadośćuczynić wymaganiom per=skiego kupiectwa, Poselstwo wydawało do=tychczas żądane zaświadczenia na podsta=wie przedstawianych przez przebywają=cych w Persji polskich kupców upoważnień; upoważnienia te jednak są często bardzo lakonicznie sporządzone, nie zawierają ża=dnych szczegółów co do czynności, które

mogą być wykonywane przez osobę upoważnioną itd.; ponadto podpis upoważniającego nigdy nie jest zalegalizowany.

Wydawanie zatem przez Poselstwo zaświadczeń w formie powyższej, może narazić Poselstwo lub osobę (firmę) upoważniającą na przykrości i ewent. straty.

Celem jednak uniknięcia przez firmy polskie formalności i kosztów, związanych z przeprowadzeniem rejentalnego poświadczenia wspomnianych upoważnień, Poselstwo proponuje wprowadzenie potwierdzenia tych upoważnień przez Izbę Handlową dla Bliskiego Wschodu w Warszawie. Poselstwo honorowałoby jedynie upoważnienia potwierdzone przez Izbę.

Wobec powyższego Polska Izba Handlowa wyraża gotowość legalizować upoważnienia, wystawiane przez firmy polskie, o ile firmy te będą się zwracały do niej z prośbą. Izba uważa jednak za swój obowiązek zaznaczyć, że nie będzie, naturalnie, brała na siebie żadnej odpowiedzialności za działalność ani firmy, ani ich przedstawicieli.

BLISKI WSCHÓD.

HANDEL ZAGRANICZNY z EGIPTEM.

Egipt prowadzi największy na całym Bliskim Wschodzie handel zagraniczny; w porównaniu z Turcją wartość przywozu egipskiego przewyższa import turecki o dwa, a nawet dwa i pół razy.

Bilans handlowy egipski jest całkowicie zależny od urodzaju i poziomu cen na bawełnę, bo wartość wywozu tego jednego produktu stanowi w ogólnym eksporcie przeszło 85%—90%. Bilans handlowy tego kraju wykazuje ostatniemi laty nadwyżkę wywozu nad przywozem.

Dolina Nilu cieszy się dobrobytem nadzwyczajnym. Zwłaszcza wojna światowa przyniosła narodowi egipskiemu korzyści niesłychane; jest rzeczą zrozumiałą, że w tych warunkach waluta egipska nie doznała ani w czasie wojny, ani po wojnie żadnego spadku i że funt egipski zachowuje wciąż swój parytet złoty i posiada kurs o kilka punktów wyższy od funta szterlinga.

Niżej podajemy zestawienie cyfr, dotyczących handlu zagranicznego Egiptu w latach powojennych:

Rok	Przywóz (w f. e.)	Wywóz (w f. e.)
1920	101.880.963	85·467.061
1921	55.507.984	36.356.062
1922	43.333.938	48.716.418
1923	45.276.941	58.387.328
1924	50.736.918	65.733.935
1925	58.224.896	59.197.662

Wśród krajów, prowadzących handel z Egiptem, czołowe miejsce zajmuje Wielka Brytanja, której udział w przywozie egipskim stanowi prawie 25%, a w wywozie nawet 50%. Drugie miejsce w imporcie przypada Włochom, trzecie Francji, następnie idą Niemcy, Stany Zjednoczone i Belgja, itd. W wywozie zaś z Egiptu drugie miejsce należy do Francji, trzecie do Stanów Zjed., czwarte do Włoch, piąte do Niemiec, szóste do Belgji i t. d.

Co do grup towarów przywożonych i wywożonych największe znaczenie miały w imporcie: wyroby włókiennicze, (17.118.307 f. e.) metale i maszyny (6.741.411 f. e.) zboża i warzywa (4.536.725 f. e.) węgiel i drzewo (4.174.094 f. e.) i produkty chemiczne (3.411.701 f. e.); w eksporcie zaś bawełna (56.554.499 f. e.) nasiona bawełny (3.598.407 f. e.); dwie te pozycje stanowiły około 90% całego wywozu; cebula (651.911 f. e.) papierosy (332.041 f. e.) i cukier rafinowany (461.303 f. e.)

Produktami, które mogłyby najbardziej interesować przemysł polski przy nawiązaniu bliższych stosunków z Egiptem, są, jak widać z powyższego, wyroby bawełniane. Tych ostatnich przywieziono do Egiptu w r. 1924 na sumę 7.796.732 f. e. Na czele krajów dostarczających wyroby bawełniane stoi Anglja, drugie miejsce zajmują Włochy; za nią idą Belgja, Japonja, Indje i Francja. Statystyka wykazuje dalej, że przywóz angielski co rok się zmniejsza, podczas gdy Włochy i Japonja potęgują w szybkim tempie swój udział w imporcie wyrobów bawełnianych do Egiptu. Tu tak samo jak i w Turcji i w innych krajach Bliskiego Wschodu, Włosi zdobywają wschodnie rynki kosztem Anglji. Jest to właśnie dzie-

dzina, w której przewaga brytyjska była od wieku całego niezmienną tradycją. Powodzenie włoskie polega na tem, że fabrykanci włoscy dostosowują się do gustu tubylców, że udzielają łatwego kredytu i że sprzedają swe wyroby taniej. Najwięcej przywożą do Egiptu tkanin drukowanych i farbowanych (tkanin ciężkich i lekkich i t. d.

Również i w przywozie wyrobów wełnianych Włosi mogą się pochlubić swemi postępami na rynku egipskim, chociaż dotychczas pierwsze miejsce przypada w udziale Anglji.

Co do wyrobów żelaznych, maszyn i materjałów budowlanych, produkty powyższe zajmują drugie z kolei miejsce w imporcie egipskim. Zjawisko to objaśnić należy tem, że miasta egipskie ciągle się rozbudowują a przemysł krajowy się rozwija.

Ważną rolę w przywozie odgrywają następnię mąka i inne produkty spożywcze, wyroby chemiczne i farmaceutyczne.

Podstawę régime'u celnego egipskiego stanowi traktat handlowy francusko-egipski z r. 1902, którego termin upływa w r. bieżącym. Cła obliczają się na zasadzie wartości towaru (ad valorem) w kraju pochodzenia, z dodatkiem kosztów transportowych i ubezpieczeniowych; wynoszą one 8% plus 0,50%, pobieranych jako taryfa portowa i jako podatek miejski. Oszacowania wartości towaru dokonywują władze celne egipskie.

Egipt posiada, jak to wynika z powyższego, wybitne znaczenie jako rynek zbytu dla krajów przemysłowych Europy i Stanów Zjedn. i stanowi teren niezwykle ostrego współzawodnictwa między niemi.

Na zakończenie należy podkreślić, że porty egipskie Alexandrja i Port Said, położone na wielkiej drodze morskiej, łączącej Europę z Azją, odgrywają, tak samo jak Konstantynopol w basenie morza Czarnego, rolę pierwszorzędną we wschodniej części morza Śródziemnego, jako porty wybitnie tranzytowe i składowe w stosunku do półwyspų Arabskiego, Sudanu i pewnej części Afryki Północnej.

Przytoczone powyżej dane, pozwalają na wniosek, że rynek egipski może przedstawiać dla naszej ekspansji gospodarczej teren nadzwyczaj odpowiedni, i że nasze koła przemysłowe i handlowe winne mu udzielić pilną uwagę, badając zarówno jego potrzeby ekonomiczne, jak i metody pracy współzawodniczących tam narodów europejskich.

Wassan-Girej Dżabagi.

IRAK (MEZOPOTAMJA)

Królestwo Irak, znajdujące się pod mandatem brytyjskim, zajmuje w dorzeczu Tygrysu i Eufratu obszar około 120.000 mil kw. Graniczy ono na północy z Turcją, na wschodzie z Persją, na południu z Zatoką Perską i na zachodzie z pustynią Syryjską.

Na północy i północnym wschodzie teren górzysty, który w lecie miejscami staje się podobnym do pustyni, w zimie, w okresie deszczowym, zamienia się w żyzne pastwiska. W strefach, położonych wzdłuż rzek, ziemia jest bardzo urodzajną i nadaje się, zależnie od ilości opadów czy od stanu irygacji, do uprawy wszelkiego rodzaju zbóż, jak również bawełny. Na południe kraj obfituje w gaje daktylowe. Poza temi strefami rozciąga się prawdziwa pustynia.

Klimat gorący w lecie, bo temperatura dochodzi w tym sezonie w Bagdadzie w cieniu do 120° Farenheita, staje się dość chłodnym w zimie (temperatura w Bagdadzie spada do 18° Farenheita) i daje się we znaki wskutek braku pieców zarówno w domach prywatnych, jak i w hotelach.

Przeciętna ilość roczna opadów wynosi: w Bagdadzie 6—7 cali, jeszcze mniej w Basrze. W lecie odczuwa się zupełny brak opadów. Największa ilość opadów przypada na wzgórze Mossulu, Erbilu i Kirkuku, tak, że w tych miejscowościach wilgoć klimatyczna wystarcza naogół do użyźnienia ziemi pod uprawę zboża, bez uciekania się do sztucznej irygacji.

Ludność Iraku wynosi około 2.850.000, w tem około 2 miljony arabów, 500.000 kurdów, 90.000 chrześcian, 80.000 żydów i 70.000 persów. Językiem państwowym jest arabski. Dość rozpowszechnionemi są oprócz tego języki: turecki, perski i kurdyjski. Większa część importerów i eksporterów posiada znajomość języka angielskiego.

Ludność po wsiach prowadzi życie prymitywne i naogół koczownicze, w miastach zaś — zwłaszcza większych — zauważa się wśród mieszkańców dążenie do przystosowania się do poziomu życia europejskiego.

Zatrudnienie ludności. Mieszkańcy Iraku trudnią się rolnictwem (uprawą zboża i bawełny); hodowlą zwierząt (kóz, owiec, wielbłądów, koni i bydła rogatego); rzemiosłem i drobnym przemysłem domowym (wyrobem prymitywnych tkanin, mebli i naczyń glinianych, jedwabnych i wełnianych abba — płaszczów beduińskich — i pasów; wiertnictwem w kopalniach nafty na granicy perskiej (w Nafta — Khane) i w rejonie mossulskim; drobnym handlem w miastach, a w Bagdadzie, Mossulu i Basrze również i handlem hurtowym; co się tyczy handlu tranzytowego, z wyjątkiem kilku firm angielskich, jest on ześrodkowany wyłącznie w rękach kupców pochodzenia żydowskiego.

Głównemi produktami kraju są daktyle, zboża, wełna, kokony, skóra surowa i wyprawiona, jelita, bawełna, guma, futra, tkaniny miejscowe.

Te same produkty stanowią główne artykuły wywozowe Iraku. Ze względu na to, że Irak prowadzi handel tranzytowy, do produktów powyższych dodać jeszcze należy towary pochodzenia zagranicznego, jak: dywany, cukier, maszyny i t. d.

Eksport. Irak eksportuje rocznie mniej więcej: wełny mytej 30—35.000 bel (bela = 150 kg. netto), daktyli 2 miljony skrzyń (skrzynia = 30 kg.), skóry kozie i owcze, surowe i wyprawione w znacznych ilościach; futra, przeważnie skórki jagniąt karakułowych, od 6 do 700.000 sztuk; kiszki owcze i kozie, przeszło 2.000 skrzyń (skrzynia zawiera 1000 sztuk). Oprócz tego Bagdad stanowi główny punkt składowy dywanów perskich, wywożonych do Europy i Ameryki. Krajami, do których się kieruje eksport i reeksport irakański są: Persja (50—55%), Indje Brytyjskie, Stany Zjednoczone, W. Brytanja, Arabja, Syrja, Turcja, Egipt i t. d.

Import. Co do przywozu, Irak importuje wszystkie produkty fabryczne niezbędne nie tylko dla jego własnych potrzeb, lecz i dla reeksportu do krajów sąsiednich, przeważnie do Persji i do Arabji Środkowej (Nedżed).

Głównemi, jednak, towarami importowemi są: wyroby włókiennicze, a zwłaszcza wyroby bawełniane, cukier (w bardzo znacznych ilościach), kawa, herbata, mąka, zboże, drzewo budulcowe (łącznie ze skrzynkami do daktyli) i inne materjały budowlane.

Import ma na względzie nie tylko potrzeby miejscowej ludności, ale również i liczne rzesze urzędników i wojskowych angielskich.

Krajami, które dostarczają Irakowi najwięcej towarów importowych są: Indje Brytyjskie (37—40%), Wielka Brytanja (35%), Persja (16%) (częściowo tranzyt), Belgja, Francja, Niemcy, Syrja, Turcja i Arabja.

W roku 1924 **bilans handlowy** Iraku był wybitnie ujemny, bo import wynosił 12 miljonów funtów szterlingów, eksport zaś 8 mil. funt. szt.

W handlu tranzytowym Bagdad stanowi najważniejszy punkt składowy eksportu i importu perskiego. Kupcy bagdadzcy handlują następującemi artykułami, przeznaczonemi dla Persji: wyroby włókiennicze, cukier, herbata, zapałki, korzenie, miedź, skóry, samochody, maszyny, gwoździe, śruby, rury żelazne i t. d., oraz artykuły, pochodzące z Persji zachodniej, jak dywany, skóry, futra (lisy, kuny, wydry, futra baranie), pistacje, migdały, orzechy galasowe, guma, książki, i t. d.

Taryfa celna na towary importowe stosuje się w sposób następujący: 1) książki drukowane, katalogi handlowe, reklamy, próbki bezwartościowe z niektóremi ograniczeniami, maszyny rolnicze i maszyny wyłącznie do czyszczenia, pakowania i prasowania bawełny **wolne od cła;** 2) materjały budulcowe, węgiel, koks, węgiel drzewny, farby i materjały do farbowania (niefabrykowane), maszyny, nasiona, wosk, drzewo opałowe, skrzynie z bukszpanu i drzewa daktylowego **11% ad valorem;** 3) ubrania, chemikalja, preparaty chemiczne, zioła lecznicze, lekarstwa, farby i przyrządy farbiarskie (fabrykowane) przyrządy elektryczne, meble, szkło i wyroby ze szkła, wyroby szmuklerskie, żelazne, skóra, smary, malowidła, przybory fotograficzne, żywność i artykuły spożywcze, mydło, papier, manufaktura, rowery, biała mąka i t. d. **15% ad valorem;** 4) broń dywany, filmy (nieużywane), kakao, zegary i zegarki, słodycze, biżuterja, samochody, łodzie motorowe, instrumenty muzyczne, perfumy, przybory toaletowe, rury, wyroby ze srebra i t. d. **20% ad valorem;** 5) papierosy, cygara, filmy (wyświetlone), za-

pałki, nafta, sól, herbata, kawa, cukier i t d. **specjalne cło od wartości i cło stałe.**

Co do cła wywozowego, wynosi ono **1% od wartości** (daktyle 3%).

Cło tranzytowe na ładunki okrętowe w tranzycie do (z) Persji ½ od wartości.

W Iraku obowiązuje **pocztowa taryfa** międzynarodowa. Listy specjalnie adresowane „Overland-Mail Haifa-Bagdad" (podwójne portorjum) dochodzą z Bejrutu do Bagdadu w przeciągu 2 dni, z Europy, zależnie od połączenia z Bejrutem lub Haifą od 6 do 12 dni.

Komunikacja z Irakiem jest następująca: do (z) Indyj okrętami przez zatokę Perską, do (z) Persji samochodem przez Khanekin, Kermanszah, Hamadan i Teheran. Do (z) Europy przestrzeń 500 mil ang. przez pustynię syryjską odbywa się linją samochodową w ciągu 1 do 3 dni (Bagdad-Damaszek - Bejrut, lub też Bagdad-Aman - Jerozolima - Haifa). Koszty przejazdu samochodowego Bejrut - Bagdad (**Eastern Transport Co.**) do Ł. 25 od osoby. Ruch narazie osobowy.

Komunikacja morska odbywa się przez porty Bagdad i Basra. Do (z) Basry i Bagdadu import i eksport idzie przez zatokę Perską, z przeładowaniem w Bombaju, lub czasami w jednym z portów angielskich lub Hamburgu.

Komunikacja wewnętrzna przedstawia się jak następuje: koleje (ruch osobowo-towarowy): Basra - Bagdad 350 mil ang. lub okrętem przez Tygrys około 500 mil ang., Szergad - Mossul (linja samochodowa) 70 mil ang. W budowie kolej Bagdad - Kirkuk. Drogi samochodowe (przeważnie przez pustynię) niezłe w lecie, są nie do przebycia zaraz po deszczu. Frachty na linji samochodowej (przez pustynię) 2 do 4 szyl. od 1 kg. (**Compagnie Francaise de Transport Lloyd Transdesertique**). Narazie tylko dla wysokowartościowych towarów, niewiele miejsca zajmujących (jak biżuterja, zegary, tkaniny jedwabne). Zysk czasu w porównaniu z drogą morską — 6 tygodni.

Opakowanie towarów winno być bardzo trwałe i szczelne; wobec dwu — lub trzykrotnego przeładowania nawet mocne skrzynie ulegają uszkodzeniom.

Walutą obowiązującą w Iraku jest rupja indyjska, równa 16 annas'om, 13.40 rupij równa się 1 Ł. st.

Tranzakcje pieniężne dokonywać można za pośrednictwem następujących banków: **Imperial Bank of Persia** w Basrze i Bagdadzie, **Imperial Ottoman Bank** w Basrze, Bagdadzie i Mossulu, **Eastern Bank Ltd** w Bagdadzie, Mossulu, Hillah i Amara.

Informacyj handlowych o firmach Iraku udzielają banki miejscowe.

Co do **notowań**, to miejscowi importerzy żądają podania cen **cif** Basra i Bagdad. Co zaś do cen towarów eksportowych, liczą się one **cif** porty angielskie albo Hamburg, w funtach szterlingów.

Warunki płatności są następujące: 20%—25% przy zamówieniu, reszta płatna w banku za dokumentami ładunkowemi.

Towary, które mogą liczyć na zbyt w Iraku są: konserwy rybne, mięsne, owocowe, konfitury, musztardy, cukry, cukierki, czekolada, cukier w głowach, kostkach i piasku, soki owocowe (kwaskowate bez alkoholu), sery, piwo (jasne), miód, makarony, szynka, słonina, kiełbasy (w zimie), zapałki, wódki, likiery, wody mineralne, musujące, lecznicze — naturalne, zamki, zawiasy, skoble, młotki, wagi, przybory szewckie, stolarskie i tokarskie, cement, meble gięte, lampy, instalacje elektryczne, pasta do bucików, instrumenty muzyczne, zabawki, papier i tutki, maszyny do pisania, perfumy, naczynia kuchenne (emaljowane i aluminjowe), maszynki do lodów, łyżki, widelce, noże (fragetowskie), porcelana, wyroby ze szkła, trykotaże i konfekcja, manufaktura, bielizna, wyroby ze skóry, galanterja i maszyny rolnicze.

Koszt utrzymania w Iraku jest nadzwyczaj wysoki: ceny w hotelu lub w pensjonacie 12 do 18 rupij dziennie.

Sezon handlowy dla zakupów letnich trwa od marca do maja, — zimowych — od połowy sierpnia do października; sezon zamówień na trzy miesiące przedtem.

Izby handowe: British Chamber of Commerce w Basrze i Bagdadzie i miejscowa — **Basra Chamber of Commerce** w Basrze.

KRONIKA.

TURCJA.

Traktat handlowy rosyjsko-turecki.

W dniu 11 marca b. r. został zawarty w Angorze pomiędzy Turcją a Rosją traktat handlowy. Rokowania w tej sprawie trwały w ciągu przeszło dwóch lat i strony doszły do porozumienia drogą szeregu wzajemnych ustępstw. Główne wytyczne traktatu są następujące:

Rząd sowiecki będzie stosował do towarów tureckich minimalne stawki celne. Turcja zgadza się wzamian na udzielenie Sowietom ułatwień, przewidzianych w traktacie lozańskim dla towarów, pochodzących z państw, podpisujących ten traktat, przyczem do wyrobów rosyjskich zastosowany będzie mnożnik 5 zamiast 8.

Na podstawie postanowień nowego traktatu, Turcja ma prawo wywieźć do Rosji w ciągu pierwszego miesiąca różnych produktów na ogólną sumę 400.000 funtów tureckich. Część tych produktów zostanie zakupiona przez sowieckie przedstawicielstwo handlowe na rynku tureckim, a druga część będzie eksportowana do Rosji bezpośrednio przez kupców tureckich. Dalej traktat określa ogólną wartość rocznego wywozu tureckiego do Rosji na 7,5 miljona funtów tureckich. Wartość zaś importu rosyjskiego do Turcji może ewentualnie przekroczyć sumę powyższą. W tym wypadku Turcja otrzymuje automatycznie prawo wywozu w następnym roku do Rosji na tę samą sumę produktów pochodzenia tureckiego. Pozatem eksporterzy tureccy upoważnieni są wymagać opłaty w gotówce 70% wartości produktów przy sprzedaży swych produktów instytucjom rządowym sowieckim (kooperatywom) i 50% przy sprzedaży osobom i firmom prywatnym. Za pozostającą sumę mają kupować na miejscu towary rosyjskie.

Popieranie rozwoju przemysłu w Turcji.

Celem popierania rozwoju własnego przemysłu, co stanowi jedno z najgłówniejszych zadań tureckiej polityki gospodarczej, w dziedzinie celnej stosują się: a) bądź ogólne zwolnienia od cła, na zasadzie ustaw ad hoc, jak naprzykład do części zapasowych maszyn rolniczych, kos, pasów transmisyjnych, motorowego paliwa płynnego i smarów do maszyn rolniczych, rur wodociągowych, żelaza do wyrobu gwoździ, b) bądź zwolnienia od cła w wypadkach przewidzianych specjalną ustawą o popieraniu przemysłu z dnia 1. XII. 1913.

Ustawa ta, obowiązująca z pewnemi uzupełnieniami obecnie, przewiduje szereg ulg fiskalnych i pewne świadczenia ze strony państwa dla instalujących się tu zakładów fabrycznych lub przetwórczych, o ile odpowiadają lub odpowiadać będą następującym warunkom:

1) posługiwanie się siłą mechaniczną, conajmniej 5 HP.
2) wartość fabryk wraz z budynkami wynosi conajmniej 1.000 Ltq (w złocie),
3) wykażą 750 dniówek w ciągu roku.

Powyższe dotyczy zarówno czasu teraźniejszego jak i przyszłego.

Z pośród przyznanych ulg fiskalnych najważniejsze są zwolnienia cłowe, udzielane na prośbę kwalifikowanych petentów, a przyznane przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu:

1) cegły ogniotrwałej, belek żelaznych, maszyn i wszelkich narzędzi sprowadzanych z zagranicy celem urządzenia fabryki lub jej rozszerzenia (o ile dane artykuły nie są w kraju wyrabiane);
2) surowców potrzebnych dla fabryki i w kraju nie produkowanych.

W odniesieniu się do prerogatyw wymienionych, ustawa jest w mocy w ciągu 15 lat, t. j. do 1928 r., o ile nie zostanie moc jej przedłużona.

Powyższa ustawa przewiduje też zwolnienia celne w odniesieniu do materjałów i narzędzi zagranicznych do budowy kolei, dróg, kanałów i kolei linjowych o charakterze przemysłowym.

Należy jednak nadmienić, że z dobrodziejstw ustawy o popieraniu przemysłu według brzmienia art. 5 korzystają tylko te przedsiębiorstwa, gdzie szefami, urzędnikami oraz robotnikami są obywatele tureccy, z wyjątkiem techników, których nie można w kraju zaangażować.

Produkcja i handel mleka w Konstantynopolu

W r. 1925 w Konstantynopolu i w okolicach, liczba krów mlecznych nie przekraczała 6.600 sztuk przy 5 kg. średniej wydajności mleka na głowę. 2/3 tej produkcji zaspakajają potrzeby chorych i dzieci, a reszta rozprzedaje się w lokalach publicznych.

Producenci mleka są zgrupowani w związek. Szpitale mają swych specjalnych dostawców. Towarzystwo opieki nad dziećmi zorganizowało instytucję pod nazwą „Kropla mleka". Instytucja ta ma również swych dostawców. Sprzedaje ona mleko w butelkach sterylizowanych.

Jak wynika z powyższego, produkcja mleka w Konstantynopolu jest bardzo ograniczona i nie jest w możności pokryć zapotrzebowanie miljonowego miasta. Wskutek tego mleko w Konstantyno-

polu sprzedaje się drogo: *w hurcie* 22—25 piastrów (około 1.00—1.10 zł.) za oka (1282 gr.), czyli 77—86 groszy za kg. W detalu zaś mleko sterylizowane sprzedawane jest po 1 zł. 10 gr. za litr.

Tak samo drogi jest nabiał. A więc oko (1282 gr.) dobrego masła stołowego kosztuje w detalu około 4—5 funtów tureckich, czyli około 14—17 zł. za kg.

Dane powyższe dowodzą, jak rentownem mogłoby być urządzenie w Konstantynopolu przedsiębiorstwa mleczno-nabiałowego.

Izba posiada propozycję turecką na urządzenie w Konstantynopolu nowoczesnej mleczarni. Osoby i firmy interesujące się powyższą kwestją mogą się zgłosić do Izby, która chętnie udzieli potrzebnych wiadomości.

Koncesje na budowę kolei żelaznych w Turcji.

W grudniu roku ub. została parafowana i w początkach roku bieżącego ostatecznie zawarta pomiędzy rządem tureckim a grupami szwedzką i belgijską umowa na budowę w Anatolji dróg żelaznych, o długości przeszło 1500 km., oraz portów w Heraklei i Samsunie.

Chodzi mianowicie o roboty następujące:

I. Linja kolejowa Angora-Heraklea (zagłębie węglowe i port nad morzem Czarnem);

Linja kol. Giuller-Diarbekir, *via* Malatia i Argana (kopalnie miedzi). Port w Heraklei.

Umowa na wykonanie tych robót zawarta została z grupą szwedzką: *Nidgvist i Holm w Trollhaettam pod Geoteborgiem.* Termin wykonania robót 5-letni.

II. Linja kolejowa Cezarea-Siwas i odcinek Siwas-Turhał)między Siwasem i Samsunem);

Port w Samsunie (czwarty po Konstantynopolu, Smyrnie i Mersinie, co do swego znaczenia handlowego w Turcji).

Umowa zawarta została z grupą belgijską (kapitał francusko-belgijsko-niemiecki) *Société Industrielle des Travaux Publics* w Paryżu. Termin wykonania robót również 5-letni.

Ogólna długość kolei przeznaczona do budowy przez grupę szwedzką będzie wynosiła około 1100 km. Ogólna suma wydatków grupy obliczona jest 55 miljonów dolarów, która to suma musi być zwrócona koncesjonarjuszom przez rząd turecki w ciągu 10 lat.

Ogólna długość linij kolejowych, których budowa przypada w udziale grupie belgijskiej, ma wynosić około 400 km.

Oceniając znaczenie gospodarcze przyszłych linij kolejowych należy zaznaczyć, że linja Siwas-Turhał i Siwas-Cezarea połączą z morzem Czarnem, przez port Samsun, nader rozległe i bogate w produkty rolne rejony Anatolji środkowej; linje zaś Angora-Heraklea i Giuller-Diarbekir mają połączyć z turecką siecią kolejową nadzwyczaj bogate w węgiel i lasy rejony Zungułdaku i jedną z największych w świecie kopalń miedzi w Arganie.

Oprócz tego, według ostatnich wiadomości, grupa kupców tureckich z Cezarei czyni u rządu angorskiego zabiegi o otrzymanie koncesji na budowę linji Cezarea-Ułu-Kiszła (stacji położonej na kolei bagdadzkiej). Zamierzona linja ma połączyć morze Czarne z morzem Śródziemnem (*via* Siwas-Samsun).

Budowa kolei żelaznych w Turcji.

Komunikat urzędowy z Angory zawiadamia, że został otwarty ruch kolejowy do 315 klm. na budującej się obecnie linji Angora-Cezarea. Na pozostałych 60 klm. szyny mogą być ułożone w ciągu najbliższych dwóch miesięcy, tak że w czerwcu, jak się spodziewają, ruch towarowy będzie otwarty na całej linji, aż do Cezarei.

Kapitał amerykański w Turcji.

Z Angory komunikują pod datą 23. III, że pewna grupa finansowa amerykańska zaproponowała rządowi tureckiemu udzielić pożyczkę w wysokości 20.000.000 dolarów na wykonanie robót publicznych. Grupa pragnęłaby użyć połowę tej sumy na rozbudowę nowej stolicy (Angory), a drugą połowę na budowę nowych dróg i szos oraz na reparację istniejących już dróg bitych w prowincjach wschodnich. Pożyczka miałaby być zwrócona wraz z kapitałem i odsetkami w ciągu 10 lat. Należy przypuszczać, że rząd turecki przyjmie propozycję powyższą.

Również i koncesja na eksploatację tramwaju elektrycznego w Angorze zostanie prawdopodobnie nadana innej grupie finansistów amerykańskich, chociaż o koncesję tę ubiega się także inne towarzystwo, które posiada już koncesję na oświetlenie elektrycznością miasta Angory.

Stosunki handlowe turecko—japońskie.

W połowie marca r. b. przybyła do Turcji misja handlowa japońska. Jak oświadczył senator Inabata, stojący na czele misji, celem podróży jego jest nawiązanie bliższych i bezpośrednich stosunków handlowych pomiędzy Turcją a Japonją. Japonję interesuje przedewszystkiem import tytoniu tureckiego. Ze swej strony Japonja pragnęłaby eksportować do Turcji swe wyroby bawełniane, jedwabne, porcelanowe i zabawki. Rząd japoński bada kwestję ustalenia bezpośredniej komunikacji morskiej pomiędzy Japonją i Turcją.

Izby handlowe zagraniczne w Turcji.

Kilka miesięcy temu rząd turecki zadecydował był, że izby zagraniczne handlowe nie mogą prowadzić swej pracy na terytorjum tureckiem inaczej, jak pod zmienioną nazwą w języku tureckim. Jednocześnie były jednak izby powyższe upoważnione do używania nazw w ich własnych językach, jak np.: „Chambre de Commerce Francaise“ albo „British Chamber of Commerce“.

Rząd turecki ponownie zbadał tę kwestję i, według prasy tureckiej, uchwalił ostatnio pozwolić powyższym instytucjom zachować również i w języku tureckim ich dawną nazwę.

Marynarka handlowa Turcji.

Od 1 lipca roku ubiegłego do marynarki tureckiej należy wyłączne prawo kabotażu w portach tureckich. To też największe towarzystwo okrętowe tureckie *„Sefain“*, które nie mogło wobec braku tonażu sprostać nowemu zadaniu i utrzymywać regularną komunikację na wybrzeżach tureckich, zostało zmuszone dążyć do zwiększenia swego tonnażu.

Towarzystwo to, dzięki zapomogom ze strony rządu, nabyło ostatniemi czasy szereg nowych okrętów, tak, że ogólny tonnaż należących do niego statków stanowi 28.857 tonn, gdy dwa lata temu wynosił on tylko 14.754.

Na rok bieżący Towarzystwo wpisało do swego budżetu sumę 4.600.000 funtów tureckich. W programie działalności jego stoi budowa trzech nowych okrętów, zamówionych już zagranicą.

Statystyka firm handlowych i przemysłowych w Konstantynopolu.

Turecka Izba Handlowa w Konstantynopolu opracowała dane statystyczne co do firm handlowych w tem mieście. Okazuje się, że w Konstantynopolu istnieje 76 importerów, 138 eksporterów, 74 instytucji finansowych i 7 morskich, 36 kupców tytoniu, 619 kupców wyrobów włókienniczych, 72 kupców tkanin, 336 kupców zbożowych, 27 przemysłowców, 24 firmy ubezpieczeniowe, 6488 rozmaitych przedsiębiorstw i 541 pośredników.

Fuzja banków tureckich.

Z Angory komunikują (21. III.) o zamierzonej fuzji dwuch banków tureckich: *Banque d'Affaires* i *Banque de Crédit Nationale*. Fuzja ta ma nastąpić podobno na skutek życzenia rządu. Ostatecznie fuzja dokonana będzie dopiero po uchwaleniu tej decyzji przez walne zgromadzenie akcjonarjuszów odnośnych instytucyj.

Fuzja pozwoli rozszerzyć znacznie działalność tych banków i otworzyć nowe oddziały na prowincji.

Obecnie *Banque d'Affaires*, którego siedziba główna znajduje się w Angorze, posiada oddziały w Konstantynopolu, Brusie i Smyrnie. Bank zamierza otworzyć nową filję również i w Samsunie.

Co do *Banque de Crédit Nationale*, z siedzibą główną w Konstantynopolu, i z kapitałem zakładowym 4.000.000 funtów tureckich, posiada on oddziały w Angorze, Smyrnie, Adanie i Brusie.

Produkcja turecka w r. 1926.

Orzeszki. Urodzaj orzeszków w Turcji w r. 1926 wypadł dość niepomyślnie, bo stanowił tylko 185.000 kantarów w stosunku do 800.000 kantarów w r. 1925. (Kantar = 56 kg).

Opium. Produkcja opium w zeszłym roku odpowiada mniej więcej produkcji roku poprzedniego; stanowiła bowiem około 4.500 skrzyń.

Oliwa. Produkcja z 1926 roku przewyższyła produkcję z 1925 roku, bo wynosiła 20 miljonów kilo, a roku 1925 — 18 miljonów.

Bawełna. Urodzaj w r. 1926 osiągnął w całej Turcji 113.820 bel, gdy w r. 1925 przewyższał on 153.000 bel. Wedle rejonów zebrano: w Smyrnie 40.000 bel, w Adanie 55.000 bel, a resztę w Tarsusie, Dżejhanie i Aintabie.

Walonea. Urodzaj z 1926 r. — 30.000 ton.

Tytoń. Produkcja ogólna 40.000.000 kg., w tem 5.800.000 tytoniu samsuńskiego (gatunku najprzedniejszego).

Rodzynki. Produkcja w r. 1926 — 40.000 ton przeciwko 32.000 ton w r. 1925.

Figi. Produkcja zeszłoroczna 30.000 ton, t. j. o 10.000 ton więcej niż w roku 1925.

P E R S J A.

Warunki importu farb do Persji.

Import do Persji wszelkich farb oraz materjałów, nadających się do farbowania dywanów (jak np. atrament), podlega ze strony urzędów celnych bardzo ostrej kontroli, gdyż import syntetycznych kolorów, niemających do farbowania dywanów stałości i trwałości wobec światła oraz przy myciu, jest wzbroniony. Kolory te, — chodzi tu o derywaty aniliny, jak fuksyna, auramina, écarlate, ponceau, rouge kongo, orange acide, violet de métyle, rodamine, vert malachite

i t. d., podlegają przy imporcie konfiskacie, a zamawiający karze.

Natomiast dozwolone są w pierwszym rzędzie derywaty alizaryny, syntetyczne indygo i t. d. Perska administracja celna opracowuje obecnie listę syntetycznych kolorów, których import do Persji jest dozwolony.

Cło przywozowe wynosi 15% *ad valorem* oraz 0,50 kranów (Ł = około 51 kranów) tytułem opłaty drogowej za 1 batman (2,97 kg.).

Celem upewnienia się, czy pewien kolor, mający być wprowadzony na rynkach perskich, jest dopuszczony do importu do Persji, należy stosować system praktykowany w analogicznych wypadkach przez wielkie firmy zagraniczne, a mianowicie: przesyłać perskiemu odbiorcy lub pośrednikowi odnośne próbki jako „échantillon sans valeur" (maximum 1/2 kg.). Przesyłki te, korzystające z tranzytu przez terytorjum sowieckie, badane są przed wydaniem ich perskim adresatom przez perskiego chemika celnego, ustalającego, czy dany kolor może być importowany do Persji czy nie.

Co do warunków płatności, obowiązujących w handlu farbami, firmy niemieckie udzielają perskim odbiorcom kredytu do 90 dni.

Ochrona marek fabrycznych i nazw firmowych w Persji.

Dotychczas w Persji nie korzystały z ochrony prawnej ani marki fabryczne na towarach, ani też nazwy firm przemysłowych i handlowych.

Niedawno parlament perski uchwalił ustawę o markach fabrycznych. Ustawa ta przewiduje ochronę prawną dla marek fabrycznych, o ile są one zgłoszone do perskiego ministerstwa handlu.

Liczne firmy cudzoziemskie, handlujące w Persji, zgłaszają obecnie swe marki do powyższego ministerstwa. Wobec tego, że na terenie perskim często spotkać można towary polskie z podrobionemi markami, więc mają potrzebę zarejestrować urzędowo swe marki fabryczne i te z polskich firm, które są związane z rynkiem perskim.

Inżynierowie niemieccy w Persji.

Rząd perski zadecydował zaangażować w Niemczech dwóch inżynierów fachowców: chemika i metalurga, z których pierwszy ma otrzymywać miesięczne wynagrodzenie w sumie 600 dolarów, a drugi 700 dol. Polecono telegraficznie poselstwu perskiemu w Berlinie przystąpić do wyboru osób, nadających się do objęcia powyższych stanowisk w Persji.

Budowa kolei żelaznych w Persji.

Medżlis (parlament) zatwierdził, w dniu 24 lutego r. b., projekt ustawy upoważniającej rząd do budowy kolei żelaznej Khurmussa (Mohamerah) — Bendergez via Hamadan—Teheran. Linja ta ma więc połączyć zatokę perską z morzem Kaspijskiem.

Według projektu, rząd ma niezwłocznie przystąpić do studjów trasy i budowy wspomnianej linji. Pozatem rząd upoważniony został do urządzenia licytacji na kupno materjałów niezbędnych do tej budowy.

Sprawa budowy kolei w Persji powstała już oddawna. W lutym roku ubiegłego parlament uchwalił konieczność budowy kolei. Wprowadzono monopol cukru i zapałek, z których dochód przeznaczony jest na budowę linij kolejowych. W sprawie tej zainteresowane są: Anglja, silna politycznie i gospodarczo w Persji, i Ameryka, mająca tu swych doradców finansowych i wpływy przez nich.

Obecny szach perski bardzo się interesuje sprawami budowy kolei żelaznych.

Prasa perska komunikuje ostatnio, że zostały już zarządzone studja nad przyszłą trasą. Zadania tego ma się podjąć inżynier Carol, znajdujący się w Mohamerah. Z drugiej strony, doradca amerykański w sprawach komunikacyjnych p. Poland zajmuje się, wespół z drugim inżynierem amerykańskim, opracowaniem warunków licytacji na dostawę szyn i innych materjałów budowlanych.

Nowa droga komunikacyjna.

Koła handlowe perskie nawiązały z ministerstwem robót publicznych w Teheranie rokowania w sprawie organizacji transportu pasażerów i towarów między Pehlewi i Aleksandrettą (w Syrji) przez Mianedż, Sawudżbulagh i Rawandus.

Komunikacja pocztowa Persji z zagranicą.

W połowie lutego odbyła się w Teheranie, w ministerstwie poczt i telegrafów, przy udziale pierwszego sekretarza przy ambasadzie rosyjskiej, konferencja w sprawie ekspedycji wartościowych paczek pocztowych przez Rosję. Również omówiono kwestję usunięcia trudności, powstałych ostatniemi czasy przy przesyłkach worków pocztowych, wysyłanych z zagranicy do Persji przez Rosję.

CYPR.

Bawełna na Cyprze.

Cypr ma dobre warunki do uprawy bawełny. Znawcy uważają, że Cypr posiada około 50.000 akrów ziemi zdatnej na uprawę tej rośliny, przy zbiorach przeciętnych 15.000—20.000 beli rocznie.

Rozwój uprawy bawełny na Cyprze w ostatnich latach ilustruje się cyframi następującemi:

1921—22	2.290
1922—23	1.500
1923—24	3.230
1924—25	3.390
1925—26	3.320

W r. 1925—1926 znajdowało się pod uprawą bawełny 10.500 akrów, gdy w roku 1921—1922 obszar był mniejszy, a mianowicie 6.600 akrów.

PALESTYNA.

Handel zagraniczny Palestyny.

W roku 1926 handel zagraniczny Palestyny wykazuje znaczne zmniejszenie, tak po stronie importu jak i eksportu, jak to wynika ze statystyki następującej:

	1925	1926
	w funtach egipskich	
Przywóz	7.227.960	6.445 770
Wywóz	1.396.911	1.283.596

Jako główną przyczynę zmniejszenia obrotów handlowych Palestyny z zagranicą podają pewne trudności, które przechodził w ciągu r. 1926, wskutek spadku cen na bewełnę, rynek egipski, z którym handel palestyński jest ściśle związany.

Wywóz pomarańcz z Palestyny.

Eksport pomarańcz z Palestyny zagranicę odbywa się głównie przez Jaffę. Znaczenie tego portu w handlu pomarańczami uwydatnia się następującemi cyframi:

W roku 1922—1923 eksportowano 1.341.543 skrzyń, w roku 1923—1924 1.345.677 skrzyń, w roku 1925—1926 1.515.446 skrzyń. W tych latach wartość wywiezionych pomarańcz wahała się między 21% a 32% ogólnego eksportu Palestyny. Statystyka powyższa wykazuje, jak wielką rolę odgrywa w tym kraju wywóz pomarańcz.

SYRJA.

Rozwój jedwabnictwa w Syrji.

Dzięki czynnemu poparciu ze strony władz francuskich, Syrja zdołała doprowadzić w ciągu sześciu lat ostatnich produkcja jedwabiu z 800.000 kg. w r. 1920 do 3.000.000 kg. w r. 1925. Przed wojną światową produkcja równała się 6.000.000 kg. Postępy jedwabnictwa w Syrji należy przypisać głównie propagandzie ulepszonych metod hodowli jedwabników za pomocą odczytów i kursów, urządzanych przez stacje doświadczalne, jak również i zaopatrzeniu ludności wiejskiej w grenę i drzewka morwowe, rozdawane w większej ilości wypadków bezpłatnie.

EGIPT.

Ustawa o zmniejszeniu uprawy bawełny w Egipcie.

Ministerstwo rolnictwa stworzyło nowy tymczasowy departament, który będzie kontrolował wykonanie ustawy o zmniejszeniu obszaru uprawianego pod bawełnę o 33%.

Zmniejszenie uprawy bawełny w Egipcie.

Prasa egipska podaje następujące wiadomości co do zmniejszenia obszaru pod bawełnę w r. bieżącym. Obszar uprawy ma obejmować w tym roku 1.300.000 feddanów w porównaniu z 1.785.000 feddanów z r. 1926. Na podstawie przeciętnej realnej wydajności bawełny w r. ubiegłym (4,40 kantarów) można się spodziewać, że zbiór tegoroczny będzie wynosił od 5.700.000 do 6.000.000 kantarów.

Import produktów spożywczych do Egiptu.

Urzędowo ogłoszone zostały w Izbie egipskiej następujące cyfry, charakteryzujące wartość importu produktów spożywczych do kraju:

	Funt. egipsk.		Funt. egipsk.
Pszenica i mąka	4.000.000	Jabłka	78.000
Kukurydza	112.000	Pomarańcze	96.000
Fasola	102.000	Winogrona i owoce	83 000
Groch	136.000	Sery	350.000
Soczewica	95 000	Owce	231.000
Kartofle	154.900	Wielbłądy	246.000
Daktyle	88.000	Muły	29.000
Kawony	30.0000	Kozy	41.000
Cytryny	88.000		

SUDAN.

Handel zagraniczny Sudanu.

W poprzednim numerze Biuletynu podaliśmy statystykę niezmiernie szybkiego wzrostu uprawy bawełny w Sudanie, stanowiącej główny artykuł wywozu tego kraju. Obecnie przytaczamy dane co do rozwoju handlu zagranicznego tego rozległego, acz niedostatecznie zaludnionego kraju. Cyfry poniższe dowodzą w sposób nader wymowny, że krajowi temu, stanowiącemu kolonję angielską, a do posiadania którego rości pretensje Egipt, zapowiada się świetna pod względem gospodarczym przyszłość.

	Wywóz:	Przywóz:
	w funtach egipskich:	
1922	4 252.890	2.298 770
1923	4.669.004	2 758.425
1924	5.474.910	3 830.171
1925	5.437.727	4.168.364
1926	5.574.401	5.190.505

W jednym z następnych numerów Biuletynu podamy bardziej szczegółowe wiadomości o położeniu gospodarczem Sudanu.

MASKAT.

Handel zagraniczny Maskatu.

Raport brytyjskiego konsula w Maskacie zawiera następującą statystykę handlu zagranicznego Maskatu. W r. 1925—1926 import wynosił 447.910 Ł. i eksport 225.907 Ł. Ogólna wartość obrotu wynosiła więc sumę 673.817 Ł. W porównaniu z rokiem poprzednim (1924—1925) obrót ogólny zwiększył się o 60.934 (przeciwko 612.883 Ł), czyli prawie o 10%.

Głównemi towarami, importowanemi były: ryż, cukier i wyroby włókiennicze. Natomiast głównemi towarami wywozowemi były suszone sardynki i suszone i świeże daktyle.

Pierwsze miejsce w przywozie zajmowały Indje Brytyjskie (Ł: 394.834), drugie Persja (Ł. 17.046), trzecie Anglja (Ł. 12.333). Co do wywozu, — głównemi odbiorcami były Indje (Ł.175.164) i Stany Zjednoczone (Ł. 26.425).

RYNKI TOWAROWE, FRACHTY TRANSPORTOWE, RYNKI PIENIĘŻNE.

Rynek turecki
(w marcu)

Metkal (cabot). Według danych konstantynopolitańskiej izby handlu i przemysłu, dowóz metkalu w ciągu lutego wyniósł 450 bel.

Ceny w Konstantynopolu:

Znak		Szerokość cm.	Długość yard.	W tranzycie, piastrów tureckich	Po opłacie cła, piastrów tureckich
„Dail Nippon CCC“	Fabrykacja japońska	92	40	735—760	900—925
„Daayon C“	Fabrykacja japońska	„	„	715—730	875—890
„Dzwon“	Fabrykacja japońska	„	„	670—700	830—860
„Trzy lwy“	Fabrykacja japońska	„	„	630—675	765—810
Chiński		„	„	—	790—800
Amerykański . .		91	40	980—1040	1040-1200
Czechosłowacki. .		90	40	705—725	820—840
Egipski		80	40	665—685	800—820

BAWEŁNA I PRZĘDZA. Ceny cif Konstantynopol.

Fabrykacja włoska:

Extra hard Amer. qual. Nr. 12 Lir. 68/70 za pakiet 10 lb. Extra hard Indian qual. Nr. 12 Lir. 64 za pakiet 10 lbs.

(Za każde 0,5 numero wzwyż, aż do 24) 0,5 Liry drożej).

Water twist Amer. qual. Nr. 20 Lir. 68 za pakiet 10 lbs. Water twist Indian qual. Nr. 4 — 10 do 14 Lir. 55 za pakiet 10 lbs.

Fabrykacja angielska:

Extra hard Amer. quality Nr. 12 pence 15,5 za lb. Water twist Amer. quality Nr. 20 pence 13,15 za lb.

(Każde 0,5 wzwyż 0,5 pen. drożej).

Fabrykacja japońska:

Water Indian quality Nr. 20 Lst. 23,5 za bale 400 lbs.

Fabrykacja czechosłowacka:

Water Indian quality Nr. 4 — 12 pence 108 za pakiet 10 lbs. Water Indian quality Nr. 20 pence 128 za pakiet 10 lbs.

Fabrykacja krajowa (turecka):

Water twist Nr. 4 Piast. tur. 465 za pakiet 10 lbs. Exstra hard Nr. 20 Piast. t. 515 za pakiet 10 lbs.

(Każde 0,5 numeru wzwyż o 50 piastrów drożej), za Water i 15 piastrów za Extra, za pakiet 10 lbs.

Pszenica: gatunki miejscowe — 15.5—17 Piastr. za 1 oka (1282 gr.), „Manitoba“ — 23—24 Piastr. za 1 oka (1282 gr.).

Żyto: 10—12.5 Pstr. za 1 oka (1282 gr.).

Jęczmień: 9—10 Pstr. za 1 oka (1282 gr.).

Cukier. Ceny nieco słabsze w porównaniu z miesiącem poprzednim. Przywóz w ciągu miesiąca sprawozdawczego: 30 wagonów kryształu i 220 wagonów rafinady.

Ceny w dniu 25 lutego kształtowały się jak następuje:

	za tonnę w tranzycie	za 1000 kg., po opłacie cła
Kryształ czechosłowacki	Ł. 19 i ½	Ł. tur. 47,—
Rafinada	Ł. 22 i ¾	Ł tur. 50,—
Kryształ holenderski .	Ł. 21	Ł. tur. 47,5
Rafinada holenderska .	brak	brak

Metale:

Stal (w skrzyniach wagi 50 kg.)	F. T.	19,00—19,50
„ znak Kotwica	„	16,50
Belki żelazne (poutrelle)	kg. Piast. tur.	7,50— 8,00
Bednarka (cercle) . . . „	„	9,00— 9,50
Blacha żelazna Nr. 3—4 „	„	11,00—11,5
„ „ „ 8—5 „	„	12,00—12,5
„ „ „ 9—14 „	„	13,00—
„ „ galwanizow. (amer.)	„	25,00—26,00
„ „ falująca	„	20,00—21,00
Point de Paris	„	13,5 —14,00
Cynk	„	43,00—45,5
Cyna oka (1282 gr.)	„	410—430

Komunikacja morska międzv Tryjestem a portami Bliskiego Wschodu.

Lloyd Triestino.

1. *Linja express (Linea celerissima) Tryjest—Egipt.*

Komunikacja okrętami „Helouan“ i „Vienna“ (9420 ton) co tydzień. Odjazd z Tryjestu co piątek. Przyjazd do Aleksandrji co poniedziałek. Kierunek drogi: Tryjest, Brindisi, Aleksandrja i z powrotem.

2. *Linja express (Linea celerissima) Tryjest—Konstantynopol.*

Komunikacja okrętami „Semiramis“, „Kleopatra“ i „Teodora“ (około 8.000 ton) co tydzień. Odjazd z Tryjestu co czwartek. Kierunek drogi: Tryjest, Brindisi, Pireuz, Konstantynopol, i z powrotem.

3. *Linja pośpieszna (Linea celere) Levante A.*

Odjazdy z Tryjestu co dwa tygodnie, w niedzielę okrętami „Quirinale“ i „Leopolis“.

Kierunek drogi: Tryjest, Fiume, Wenecja, Brindisi, Korfu, Pireuz, Smyrna, Konstantynopol, Burgas, Warna, Sulima, Galac i Braila.

4. *Linja pośpieszna (Linea celere) Levante B.*

Odjazdy z Tryjestu co dwa tygodnie, w niedzielę, okrętem: „Adria“.

Kierunek drogi: Tryjest, Fiume, Wenecja, Bari, Santi Quaranta, Pireuz, Saloniki, Konstantynopol, Konstanca i Odessa.

5. *Linja Syrja A.*

Odjazdy co dwa tygodnie, w środę.

Kierunek drogi: Tryjest, Wenecja, Fiume, Brindisi, Patras, Pireuz, Kanea, Kandja, Aleksandrja, Port Said, Jaffa, Haiffa, Bejrut, Tripolis (syryjski), Limassol, Larnaka, Aleksandretta, Mersina, Adalja, Rodos, Metelino, Smyrna, Konstantynopol i Konstanca.

6. *Linja Syrja B.*

Odjazdy co dwa tygodnie, w środę.

Kierunek drogi: Tryjest, Wenecja, Ankona, Brindisi, Pireuz, Kanea, Kandja, Aleksandrja, Port Said, Jaffa, Haiffa, Bejrut, Larnaka i Aleksandretta.

7. *Linja morze Egipskie — morze Czarne A.*

Odjazdy co cztery tygodnie, w czwartki.

Kierunek drogi: Tryjest, Wenecja, Ankona, Patras, Argostoli, Kalemata, Pireuz, Wolo, Saloniki, Kawalla, Dedeagacz, Konstantynopol, Samsun, Trebizonda, Batum.

8. *Linja morze Egipskie — morze Czarne B.*

Odjazdy co cztery tygodnie, w czwartki.

Kierunek drogi: Tryjest, Wenecja, Fiume, Patras, Katakolo, Kalamata, Pireuz, Wolo Saloniki, Kawalla, Dedeagacz, Konstantynopol, Trebizonda, Batum.

Frachty do portów Bliskiego Wschodu.

RODZAJ TOWARU		Fracht z Hamburga do: Aleksandrji Pireuza Salonik Konspola	Smyrny Beiruth Burgas Warny	Jaffy Haify	Malty Patrasu Volo Galatzu
Wyroby aluminjowe	20	20/6	23/6	25/— 27/—	per cbm.
Amoniak	10	48/—	51/6	58/— 59/—	p. 1000 kg.
Wyroby blaszane	20	20/6	23/6	25/— 27/—	per cbm.
Cement	1	15/6	16/6	16/6 18/—	p. 1000 kg.
Chemikalja	21	23/6	25/6	26/— 28/—	per cbm.

RODZAJ TOWARU		Fracht z Hamburga do Aleksandrji Pireus Salonik Konspola	Smyrny Beiruth Burgas Warny	Jaffy Haify	Malty Patrasu Volo Galatzu
Chloraty potasowe	15	100/—	106/—	115/—117/6	p. 1000 kg.
Papa (na dachy w rolkach)	4	22/6	25/—	27 6 28/6	p. 1000 kg.
Drut w rolkach i styftach	2	17 6	19/6	20/— 22/—	p. 1000 kg.
Drut i gwoździe	2	17/7	19/6	20/— 22/—	p. 1000 kg.
Dębina w blokach	19	19/—	22/—	22/6 23/—	per cbm.
Żelazo bandowe i stalowe, blacha żelazna	1	15/6	16/6	16/6 19/—	p 1000 kg.
Drobne wyroby żelazne, śruby, mutry, kołki, kliny	1	15/6	16/6	16/6 19/—	p. 1000 kg.
Wyroby żelazne: okucia młoty, łopaty bez rękojeści	4	22/6	25/—	27/6 28/6	p. 1000 kg.
Wyroby żelazne lepszej jakości jak: narzędzia, naczynia, aparaty	21	23/6	25/6	26 — 28/—	per cbm.
Towary emaljowe	20	20/6	23/6	25/— 27/—	per cbm.
Skóry solone surowe	8	36/—	40/—	46/— 47/—	p. 1000 kg.
Skóry suche	13	75/—	82/6	90/— 90/—	p. 1000 kg
Szkło, szkło dęte	25	13/—	16/—	17/— 18/6	per cbm.
Szkło na szyby, drut szklany	4	22/6	25/—	27/6 28/6	p. 1000 kg.
Węże i liny z konopi	21	23/6	25/6	26/— 28/—	per cbm.
Drzewo (budulec w blokach i klocach)	18	18/—	20/6	11/— 22/—	per cbm.
Olej drzewny	16	115/—	120/—	137/6 140/—	p. 1000 kg.
Smoła drzewna	5	25/—	27/6	30/— 31/—	p. 1000 kg.
Deski do skrzyń	19	19/—	22/—	22/6 23/—	per cbm.
Maszyny i części maszyn do 2000 kg wagi	24	23/6	25/6	26/— 28/—	per cbm.
Instrumenty muzyczne	22	27/6	32/6	34/— 35/—	per cbm.
Papier w rolach i balach	4	22/6	25/—	27/6 28/6	p.c. 1000 kg.
Parafina	5	25/—	27/6	30/— 31/—	p. 1000 kg.
Futra	22	27/6	32/—	34/— 35/—	per cbm.
Surowa papa (dachówka)	20	20/6	23/6	25/— 27/—	per cbm.
Olej rzepakowy	7	33/—	37/—	41/— 42/6	p. 1000 kg
Rzepak	13	75/—	82/6	90/— 90/—	p. 1000 kg.
Nasiona, z wyjątkiem nasion buraków cukrowych .	21	23/6	25/6	26/— 28/—	per cbm.
Cukier— mączka w workach	4	22/6	25/—	27/6 28/6	p. 1000 kg
Cukier kostkowy w skrzyniach	6	29/—	32/—	35/— 36/—	p. 1000 kg.
Nasiona buraków cukrowych	12	65/—	70/—	80/— 80/—	p. 1000 kg.
Zapałki	15	100/—	106 —	115/—117/6	p. 1000 kg.

Giełdy dewizowe.

Notowania w Londynie.

	Spos. notowania	Parytet w złocie	Styczeń	Luty	Marzec	Początek kwietnia
Aleksandrja	Piastry za Ł	97,5	97,6	97,5	97,5	97,5
Ateny	Drachmy za Ł	25,22 i 0,5	373,5	374,5	376	358,5
Belgrad	Denary za Ł	25,22 i 0,5	275,75	276	276,5	276,5
Bombay	Szterl. za Rupje	24 d.	18—3/64-5/64	18—18 1/32	17 61/64	17 7/8
Bukareszt	Lei za Ł	25,22 i 0,5	907,5	840—845	720	787,5
Kalkutta	Szterl. za Rupje	25 d.	18—3/64-5/64	18—18 1/32	17 61/64	17 7/8
Konstantynopol . . .	Piastry za Ł	110	955—970	945—955	950—965	935—950
Sofja	Lewy za Ł	25,22 i 0,5	667—680	667—680	670—675	670—675
Teheran	Krany za Ł	52	51	51	50,5	50 3/4
Warszawa	Złote za Ł	25,22 i 0,5	42—45	42—44	43—44	43—44

Notowania giełdowe w Konstantynopolu.

Komunikat Jonian Bank Limited.

			31 marca	10 kwietnia
Londyn	1 Ł szterl.	Piastrów tureckich	952.50	945.
Nowy Jork	1 Ł turecki	Dol.	51.1.16	51.31
Paryż	1 Ł „	Fr fr.	13.02	13.10
Bruksela	1 Ł „	Fr. belg.	3.66 50	3.67
Rzym	1 Ł „	Lirów	11.08	10.72
Genewa	1 Ł „	Fr. szw.	2.65.25	2.65.25
Amsterdam	1 Ł „	Florenów	1.27.25	1.27.50
Sofja	2 Ł „	Lewów	70.50	71.
Warszawa	1 Ł „	Złotych	4.40	4.40
Berlin	1 Ł „	Marek	2.14.75	2.15.25
Wiedeń	1 Ł „	Shilling.	3.62	3.62.25
Bukareszt	20 lei	Piastrów tureckich	24.50	22.50
Ateny	1 Ł turecki	Drachm	39.50	38.50
Praga	1 Ł „	Koron	17.20	17.15

Notowania giełdowe w Teheranie

podane na podstawie komunikatów Imperial Bank of Persia.

SPOSÓB NOTOWANIA	Sprzedaż w kranach			
	10. III.	2 III.	15. III.	30. III.
Na Londyn 1 Ł szt.	50.50	50.50	50.75	50.50
„ Szwajcarję 100 fr.	201.00	202.00	202.00	202.00
„ N. York 100 dol	1.042.00	1.043.00	1.046.00	1.041.00
„ Bombay 100 rupji	379.00	378.00	381.00	378.00
„ Bagdad 100 rupji	378.00	377.00	380.00	377.50

Na Warszawę 100 zł 116.50

Wydawca: Polska Izba Handlowa dla Bliskiego Wschodu. Redaktor odp.: Inż. P. Lisowski. Redaktor: Inż W. Dżabagi
Czcionkami Pomorskiej Drukarni Rolniczej S. A. w Toruniu.



Mapa krajów Bliskiego Wschodu.